

Gauthier 59

MS. PERS. 161

2

بسم الله الرحمن الرحيم

چون اینخیر استاد صادق ابن استاد ابراهیم کاشانی نطنزی الاصل

والمسکن در علم مذکور فی عمده کینوع شهریه داشت بعضی از دوستان

و همکاران خواستش نمودند که چیزی در آن باب برباید کار بنویسم

لذا محض رفایت خاطر ایشان شروع بدین مختصر نموده و بر سر

در ادب کاشانی میفرمود سخته و بر چهار فصل بنهاند **فصل**

اول در بیان تحصیل اجزای که از آن لعاب ساخته
 میشود فصل دوم در شرح لعاب دیگر که مختص است
 بکارهای مخصوص اعلا فصل سیم در شناختن جسم
 خشک و ظروف فصل چهارم در بیان رنگهای
 و لوان مختلفه نقاشی مخصوص روی خشک و ظروف
 و تفصیل اجزای رنگ و تربیت و تخلیص کردن و
 استخراج نوح اجزای مختلفه بیکدیگر تا از آن حاصل
 شود رنگهای متفاوتة فصل اول بدانکه مشوره پابین
 راجع کرده اند گفتند تا فاکتر شود بعد از موقت که از آن حج

میشود در میان خاکستر کهلا را بکیزد سنگ سفید معدنی که مشهور
 است بسنگ پنجاق در قم و در نزدیکی شهر ری کوهسیت مشهور
 به بی بی شهر بانو و در رودخانه خاوجون اصفهان که از نعمت
 کوه میارند یافت شود اما در این دو شهرستان که از قزاقی اصفهانند
 از آن سنگ و از آن شوره بسیار خوب پیدا میشود که از همه جای
 مایند کوره بهتر است محضر سنگ را باید حاضر کرده با پکت
 این کوبید بعد از نرم شدن سنگ یک درزنه کهلا و همان وزن
 هم از آن سنگ نرم شده بهم مخلوط کرده بریزند در کوره و کوره را
 آتش کنند در وقت آتش کردن باید با میل این آن کهلا و

معذرا القدر بهم زد و آتش پای در پیکرتاب شده بریزد در چو
 که در زیر کرده نباشد است مجسم شود بعد از سرد شدن بر
 داشته نگاه کنند مانند شیشه سخت بنظر نیاید از آن رنگ کسل
 نامند برای آن رنگ کسل را که مثل شیشه است دوباره بایت
 آهن نرم کوبیده و ستار کنند که سبیده شود هر چه نرم تر
 بهتر بعد یکین سرب و یک چارک قلع را در ظرف سفالیه که
 دو طرف آن را دو سوراخ کرده باشند که از ده و سر پوش نیز بهین
 طریق که دو سوراخ داشته باشد بر روی آن نهاده که از اند توی کوب
 و آتش کنند تا آنکه شعله آتش از سوراخ عقب قلع داخل شده از

سوراخ پیش رو خارج شود بقسمی که زیر و روی سرب و قلع را
 آتش فرا گیرد همین قسم آتش کنند تا آن سرب و قلع آب شود بعد
 آتش را کم گم کنند تا آن سرب و قلع آب شده کرک پانز
 سر پیش قلع را برداشته کرک او را یک طرف کشند آیه آتش را
 کم کنند و مرتبه کرک اندازد بزرگ را هیچ کمند همین قسم تا تمام
 آن سرب و قلع کرک شود برداشته روی سنگ نرمی صلا می کنند
 بعد چار قسم از آن که گلهای و یک قسم از کرک و کز شده را بهم
 مخلوط کرده بخار بزند این یک قسم لعاب است **فصل دوم**
 بدانه باید از گلهای اول برداشته در فایلیم ریخته روی آتش گذارده

بچشتند پس از بوشدن در قهح سونا یا ریخته شب را تا صبح
 بگذرانند بماند چون صبح در قهح نگاه کنند مثل خنثات یا آنکه
 پنج رستان جوهری رو آورده و سفال آن ته کشید از جوهر که مانند
 یک قسم از جوهر که یک قسم دیم از سنگ چمن پس از نرم شده
 برداشته مخلوط کنند و هر قدر که بخواهند در چندین ظرف سونا
 ریخته دور تا دور کوره بچینند و مشغول آتش کردن بشوند اول بقدر دو
 ساعت دو دوا هر کدو بعد از دو دوا آتش قرمز میشود و بعد از
 دو ساعت دیگر رنگ آتش سفید میشود اینها دو ساعت دیگر
 نگاه کرده می پسند آنچه در ظروف بوده آب شده آتش را منقوت

کنند تا کوره سرد شود ظروف را بیرون آورده بکشند و لعاب

از آن سوناهای شکسته بکشد و هر چه هم جرب شده باشد بشویند

جسمی مانند شیشه سخت نماید را بیک آهن نرم کوبید تا نوزبال

بیرون کنند چه رقیق از آن شیشه بچسبند و یک قسم از آن کرک باقی

الذکر گفته بکار کردن بریزند در ظروف سونای بطریقی که ذکر شد

و در تاج کوره چیده آتش کنند تا آنی رسد حالت که گفتیم در

رنگ آتش غایب شود و در همان قسم کوره را سرد کنند و ظروف را

بیرون آورده بکشند سونایش را تراشیده پاک کنند و لعاب

پاک کردن را صحتی الا مکان بپسند و از برای کارهای مخصوص

بکار بند **فصل سیم** بدانکه کجاست سفید رنگ که کل

بوته نامند معینا دارد در ورقون کایا از قزو اصفهان است

بای ویکر نیم هست لکن معدن ورقون از اکثر معدن با بهتر

است قدری از آن کل بوته برداشته در آب ریخته و دوع آب

کنند و آن دوع آب را از کوبس در کنند پس از آن سنگ

چنان سبیده هست ورنه کل بوته خشک یک وزنه از آن

سنگ که هلدی با سفلی چیه یک وزنه بر سه را مخلوط کرده

با دوع آب در کوره خیر کنند و خشت یا طریقه که خواهند بزنند

و بگذارند تا خشک شود هرگاه خواهند روی خشت نقشهای جزیره

کنند بید در دقت که خشت تا خشک نشده برداشته با قلم
 یک بوی هر نقش که خواهند بر جسته کنند و بگذارند خشک شود
 بعد از خشک شدن روی خشت های ساخته را با پارچه بپوشانند
 سنگ چینی کپسار سفید را بید یک وزنه کل بوبه است یک
 آن وزنه بریزند در ظرفی دو غاب کرده بپاشند روی خشت
 و خشت را برآوردند زیر کنند که بقدر دولا می مانند روی آن خشت
 بچسبند و از آیدش ریخته خشک کنند **فصل چهارم** در آنکه سنگ است
 مشهور بیاه قلم معینه و سنگ دیگر هست که معنی می ماند
 سیاه قلم معینه ده وزنه معنی یک وزنه بهم مخلوط نموده بریزند

در آب گل کرده روی سنگ صافی صلایه کنند بطوری که مثل
 شیره بنظر بیاید و چند قطره هم شیره انکوره به آن داخل نموده با
 قدم موهر نقش که بخواهند روی خشت یا نقش کنند طلاییم
 منقال در تیراب ریخته نشین خود قیچ هم در یک کاسه دیگر که
 پراز تیراب باشد بریزند و آن دوراد در ظرف سونایا که
 پنج من آب داشته باشد بریزند آن پنج من آب قمری نایل
 بسپاه میشود بطور صلایه کرده سید و منقال داخل آن آب
 کنند کرک قمری انداخته ته می نشیند آب رویش را
 دور بریزند چهار منقال مرده سنگ طلایه و دو منقال ته کار

بان کرک ته نشسته داخل کرده صلابه کنند و هر نقش
 و قری که بخوانند بکشند **رنگ لاجورد** در حایا کاشتن
 کو بی هست که معدن لاجورد خاک دارد که از آن کوه شکفت
 میکند هر چند سال یکبار فضا اهل کاشتن رفته از آن شکفته
 خاک میاورند عمل آذوده غنچه میکنند و غنچه لاجورد مانند
 غنچه لاجورد کو بی یک دانه بزرگ بزرگی که رز که با کار میکنند
 نیم دانه جوهره کار خراسانی که اسکان کار کنند نیم دانه هر
 سله را مخلوط کرده در ظرف سفالی ریخته بکوره بگذارند و
 آتش کنند تا همان طور که پیش ذکر شد آب بشود بعد

کوره را سرد نموده از کوره بیرون آورند و آن طرف سوخت
 را شسته رنگ پخته توی آن را بر دارند و بکشند میان آن دور
 جوهری یافت میشود مانند نقره سفید از آن جوهر سفید یک
 وزنه غنچه لا جوهر خام هم یک وزنه سنگ نجاق صلاویه
 شده یک وزنه هر سه را مخلوط نموده صلاویه کنند
 بعد هر چیزی را که بخواهند رنگ کنند اگر پیر رنگ باشد
 سنگ نجاق صلاویه شده داخلش کنند کم رنگ میشود
رنگ فیروزه بقیه مس را در کوره کرده میگویند
 ریزشی میکنند از آن ریزش گرفته ب نیکون از آن

ریش مس سیده نیم وزن هم سنگ چاق سیده

هم مخلوط نموده رنگ کنند غیر دره شود **رنگ بنفش**

از آن رنگ قویتر که یکوزنه مث آن وزنه لاجورد است

هر دو را هم مخلوط نموده صلایه کنند و هر نقشی که بخواهند

بکشند اما بنفش زینتی سنگ معنی خام بیند و رنگ کنند

رنگ زرد دو نوع است یک آنست که از نم حراسان

طلبیده لطیفه از آن گرفته صلایه کنند و رنگ زرد سازند قسم دیگر

رنگ زرد از هرات است که گرفته نقش کنند **رنگ سبز**

از دوش میا درند گرفته هر نقشی سبزی که بخواهند بکشند **لعاب**

بعد از رنگ آمیزی قدری از آن دو قسم لعاب که

در فصل اول و دوم سخته شد بر دلرند و بریزند در ظرف

سوفالیا و قدری هم کثیر آغشته صاف نمایند داخل

هم نموده آب بریزند تا رقیق شود پس از آن خشک نماید که از

رنگ آمیزی در آمده دست گرفته از آن لعاب رقیق تارش

کنند و سر از زیر نمایند تا رایش بریزد و بکند از آن تا خشک شود

بعد در کوره مثل آینه نندی بپسیند و ساعت آتش سبک

کنند روی خشته سیاه میشود بعد قدری شد نموده تا دو ساعت

دیگر آتش کنند سیاهی روی خشته برگشته قرمز میشود بعد

از آن اثنی عشر ساعت عظیم گشتند نه بجای که بکنند

روی خشته خشک شود بعد از سته ساعت در کوره را

دو سته روز گرفته بگذارند تا سرد شود و بیرون آورند و این

مشهور است بقتضی زیر لعاب و مینریم از برای سوزانیدن

باید پودر خشک باشد خاتمه در تعریف جسم خشته و

طردن و هفت رنگ که روی خشت سفید میکند

خشت را ممکن است از خاک رس ساختن لاکن باید با

یا خاک تر داخلش کرد تا آنکه به قوت نباشد اما طرف را بجز

از سنگ چیزی دیگر نباید ساخت بطریق که ذکر شد :

۱۶
رنگ سفید سه وزنه سرب یک وزنه قلع را بطریق

س بن صلایه کرده شش وزنه از آن رنگ شیشه که سابق :

سفته شد با قدری کتیرا داخل هم نموده خشت را رنگ کرد

در کوره گذارند نصف درجه آتش س بن این بهفت رنگ

را آتش کنند **رنگ فیروزه** شش وزنه سیر رنگ سفید

یک سیر شعله مس داخل نموده در کوره گذارند فیروزه شود

رنگ زرد شش وزنه سیر سرب یک سیر قلع در کوره

نموده کرک از آن در کوره گذارند و آتش کنند تا رو باب

شدن باشد چو یک آن سرب و قلع سنگ نجاق صلی

شده داخل نمایند و رنگ کنند و این نصف آتش سیر

رنگها آتش میخورد **رنگ سیاه** بهر سه وزنه رنگ شیشه چهار

وزنه رنگ معنی یک وزنه جوهر کهلا هشت مثقال

داخل هم نموده صلاویه کنند آتش هم مثل رنگ سفید

لازم دارد **رنگ لاجوردی** پنج سیر لاجورد خام پانزده سیر

به هر یک سیر هم رنگ شیشه یک مثقال جوهر لاجورد

هشت مثقال جوهر کهلا صلاویه کرده داخل لعاب کیرا

نموده رنگ کنند آتش تمام لازم دارد **رنگ سبز**

تغلیه یک وزنه سبز سه وزنه بهر شش وزنه مسک شش

وزنه رنگ شیشه شش وزنه داخل بهم نموده صلاویه میکنند و
 بهر نقش که خواهند بکنند **رنگ قرمز** نیم مثقال طلا در سیر
 بریزند شش نخود قلع هم در طرف دیگر که تیراب داشته باشد
 بریزند یک طرف سوفا لی که پر از آب باشد اول تیراب
 طلا را جای کرده با دست شد بهم زنند و زود تیراب قلع
 را داخل آن کنند رنگ اب قرمز مایل سپه میشود بمو
 صلاویه شده سیر داخل آن اب کنند اب کمرک
 انداخته ته محشیند اب رویش را چاک کنند آنچه ته
 نشسته سیر ته کار سیر جوهر که سیر سیر هم

رنگ شیشه داخل نموده رنگ کنند از کوره قمر فریاد

رنگ بفتش رنگ و قمریک و زنه رنگ لاچورد چهار و زنه

داخل هم نموده از کوره بفتش در یاید **رنگ زنجری یا عابی**

سفاله آهن را در تیراب ریخته چند روز بگذارند بماند

هم دیگر را خورده زعفران الحیدر می شود و در آب ریخته رنگ

کنند نارنجی یا عابی می شود **رنگهای مخصوص بهفت رنگ**

اگر بخواهند یک خشت را هفت رنگ کنند اول که بهفت

رنگ را رخت و امتحان نموده اجزایش را میزن کنند

بعد از آن خشت سفید که از کوره در آمده قابل این هفت

هست که باید روی آن خشت سفید رنگ نقش
 بگذرد **رنگ لاجوردی** جوهر لاجورد و در شقال غنچه لاجورد
 خام چر شقال بور صلابه شده است شقال سنگ چنق است
 شقال تنه کاه است شقال جوهر کلاه است شقال این جوهر اصلیه
 کرده در طرف سو فایا کوراه کنند و بیرون آورده و طرح
 را شسته آنچه توی طرف هست آب گیرند و رنگ کنند
رنگ زرد مثل بقره روی خشت سفید که رنگ
 کنند زرد میشود **رنگ سبز** مس چر شقال لاجورد
 چر شقال جوهر است شقال سنگ است شقال جوهر کلاه است

۲۱
 شقال شور قلم سی شقال داخل هم کرده در طرف سونایا
 کوره کنند بعد از آن از کوره بیرون آورده در پشت را بکشند
 آنچه توی طرف هست صلایه کرده روی خشت سفید کن
 کنند از کوره ببرد **رنگ** فیروزه پس شش شقال
 لاوردیچ شقال **رنگ** سفید پست شقال بور سی شقال
 سنگ سی شقال جوهر کله سی شقال شور قلم سی شقال
 کوره کرده بیرون آورند **رنگ** فیروزه کنند **رنگ**
میست معنی چای شقال بور سی شقال سنگ چنان سی
 شقال جوهر کله سی شقال شور قلم سی شقال کوره کرده

بیرون آورند و شکا کنند **رنگ قرمز** طلا یک مثقال
 در ظرف تیرا پا ریخته ده غزق هم در ظرف دیگر که تیرا
 داشته باشد بریزند قدحی پر از آب کرده اول تیراب
 طلا را چاکا کنند بعد تیراب قلع و بابت بهم ریزند که یک
 ته میانند از داب رویش را چاکا کرده **نیم صد و پست** به
 مثقال بدور یک عدد و ده مثقال ته کار و داخل کرده کوره
 کنند از کوره بیرون آورده ظرفش را بشکند و آنچه
 نوبی ظرف هست **رنگ قرمز است رنگ بنفش** از
 رنگ قرمز چهار وزن **رنگ** لاجورد یک وزن مخلوط کنند

بنفش میوه برگاه جوانه این رنگها را امتحان کنند باید
 تمام هفت رنگ را روی شسته ابر نقش کنند و کوره
 کرده پیردن او رند هر رنگ که کم رنگ و یا صاف باشد
 از اصل همان رنگ را افش کنند تا خوب شود
 وقتی هم نصف این رنگ های مفرد را نرم دارد و

مختص
 م م م م م

محقر نماند در این نسخه نوشته شده در دارالدعائن قم از روی
 اصل نسخه در کتاب خانه حاج سید ابی و ات آقای
 آقای حیات مجتهد علیه السلام کتاب حاج الفرمعه

جذب ہوئے مدارس کا مفہوم **فک** و فرائض

مدرّبان قانق و دیگر و اکثر السّنة قانق مشهوره

وافلحوا من وراء الحجاب

العباد المحترمين في المحرم الحرام ١٩٠٩

129m

21. 1/2 5 2 4 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 10

